

Tukivalvonta 2012

Evira/2908/0411/2012

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 30.5.2013

Eläinten terveys- ja hyvinvointi

Hyväksyjä Jaana Mikkola

Esittelijä Leila Peltola

Lisätietoja Leila Peltola

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA.....	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	6
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	6
3.2 Puutteiden analyysi	9
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	9
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	10
5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	10
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	10
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet.....	10
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN	11

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Täydentävien ehtojen valvonnasta on säädetty EU:n rahoittamien tukien valvontaa koskevissa EU-säädöksissä. Valvontamäärät toteutuivat suunnitelmien mukaisesti ja EU:n asettama 1 %:n valvontavelvoite täytettiin.

Eri viranomaisten välinen koordinaatio toimii täydentävien ehtojen koordinaatio- ja toimeenpanoryhmien avulla sekä valvontasektoreittain järjestettävien koulutustilaisuuksien kautta. Viranomaisten välisessä tiedonvälityksessä käytettiin Aitta-extranettiä ja Eviranettiä.

Valvonnan riskiperusteisuutta pyritään kehittämään edelleen ja löytämään synergiaa Maaseutuviraston (Mavi) tilatarkastusten kanssa.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Täydentävien ehtojen tilavalvonnassa on valvottava Manner-Suomessa vähintään 1 % tiloista, jotka ovat hakeneet EU:n suoria tukia tai osarahoitteisia tukia.

Täydentävien ehtojen valvonnassa olleet tilat valittiin Eviran määrittelemien otantakriteereiden perusteella Tikessä. Otoksia valittiin seuraavasti:

- eläinten merkinnän ja rekisteröinnin otokset (nauta-, sika- sekä lammas- ja vuohiotanta),
- kasvinsuojeluaineotos (kasvinsuojeluaineiden käytön tarkastukseen valitut tilat olivat kaikki sellaisia, jolle tehtiin Mavin peltoalaperusteisten tukien tai täydentävien ehtojen valvontoja),
- säädosryhmäotos, jonka tiloista valvottiin kaikki muut Eviran vastuulla olevat täydentävät ehdot (eläintaudeista ilmoittamisen valvontaa ei tehty otantatiloilla).

Täydentävien ehtojen valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 118/2010 11 ja 12 §:n mukaan valvovan viranomaisen on laajennettava paikalla tehtävä tarkastus koskemaan täydentävien ehtojen noudattamista, jos jonkin tarkastuskäynnin yhteydessä havaitaan tai valvontaviranomainen muulla tavalla saa tietoonsa, että tukia hakenut viljelijä on jättänyt noudattamatta säädöksiä. Tämän vuoksi täydentävien ehtojen valvontaan tuli tiloja myös varsinaisen suunnitelman ulkopuolelta. Otantaan valituilla tiloilla tehtiin kaikki relevantit valvonnat säädosryhmäotoksen sisällä.

Käytännön valvonnan suoritti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, aluehallintovirasto tai aluehallintoviraston määräämä virkaeläinlääkäri. Valvonnat pyrittiin mahdollisuuksien mukaan tekemään yhdellä tilakäynnillä. Valvonnat tehtiin Eviran valvontaohjeen mukaan.

Täydentävien ehtojen valvontamäärät ja tulokset raportoidaan vain niiden tilojen osalta, jotka ovat hakeneet EU:n suoria maataloustukia tai maaseudun kehittämistukia.

Otantojen teko: eläinten merkintä ja rekisteröinti (=ID)

Täydentävien ehtojen mukainen eläinten tunnistus ja rekisteröinti oli tarkastettava vähintään 3 %:lla koko Suomen suoria tukia hakeneista nautaeläintiloista, sikatiloista sekä lammas- ja vuohitiloista. Taulukossa 1. esitetyt tiedot ovat 25.3.2013 tilanteen mukaiset alustavat valvontamäärät.

Taulukko 1. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen valvontamäärät eläinlajeittain.

	Suorien tukien hakijat	Paikan päällä tehdyt tarkastukset	
	lkm	lkm	%
Naudat	13903	449	3,2 %
Siat	1788	64	3,6 %
Lampaat ja vuohet	936	55	5,9 %
Yhteensä	16627	568	3,4 %

Otantojen teko: kasvinsuojeluaineet

Tarkastusotokseen valittiin sekä kasvinviljelytiloja että eläintiloja Mavin peltoalavalvontaotantojen kautta. Täydentävien ehtojen valvontaan valittiin 568 tilaa Manner-Suomesta.

Otantojen teko: kielletyt aineet, maidontuotantotilojen hygienia, siipikarjatilojen salmonellavalvonta, rehut ja eläinten hyvinvointi (säädosryhmäotos)

Valvontaotokseen valittiin 258 eläintilaa.

Eri eläinryhmien keskinäiseen määrään otannassa vaikutti kyseisten eläintilojen osuus kaikista eläintiloista. Otannoissa painotettiin mm. suurta tilakokoa (maidontuotantotilat, lihakarjatilat, broilerit) ja tiloja, joilla on ollut eläinten hyvinvointiin liittyviä ongelmia. Maidontuotantotiloista otettiin lisäksi erillinen otos niiden tilojen joukosta, joilla on automaattilypsykone. Rehuvalvonnoissa otantakriteerinä oli tilarehun valmistus tai sekoittaminen vuoden 2009 tietojen perusteella.

Taulukko 2.1 Riskiperusteisesti valittujen täydentävien ehtojen säädosryhmätönnän tilamäärät tuotantolinjoittain sekä suunnitelman mukaan tarkastettavien tilojen määrät valvontasektoreittain.

Riskiperusteisesti valittuja eläintiloja yhteensä 208 kpl	Maidontuotantotilat 108 kpl	Lihakarjatilat 47 kpl	Sikatilat 22 kpl	Siipikarjatilat 6 kpl (broileri 5 + kalkkuna 1)	Munintakanalat 7 kpl	Lammastilat 14 kpl	Vuohitilat 4 kpl
Valvontasektorit							
Kielletyt aineet ja eläinlääkkeet	X	X	X	X			
Maidontuotantotilojen hygienia	X					X	X
Munantuotantotilojen hygienia					X		
Siipikarjatilojen salmonellavalvonta				X	X		
TSE-vaatimukset tuonnissa ja viennissä						X	X
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X (ei broilerit)	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X

Taulukko 2.2 Satunnaisesti valittujen täydentävien ehtojen säädösrühmäotannan tilamäärät tuotantolinjoittain sekä suunnitelman mukaan tarkastettavien tilojen määrät valvontasektoreittain

Satunnaisesti valittuja tiloja yhteensä 50 kpl	Maidontuotantotilat ja lihakarjatilat 25 kpl		Sikatilat 7 kpl	Siipikarjatilat 6 kpl (broiler+ kalkkuna)	Munintakanalat 2 kpl	Lammastilat 7 kpl	Vuohitilat 3 kpl
	Valvontasektorit						
Kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät	X	X	X	X			
Maidontuotantotilojen hygieniä	X					X	X
Munantuotantotilojen hygieniä					X		
Siipikarjatilojen salmonellavalvonta				X	X		
TSE-vaatimukset tuonnissa ja viennissä						X	X
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X (ei broilerit)	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X

Valvonnan toteutuminen:

Toteutuneet valvontamäärät ovat lähellä suunniteltuja valvontamääriä. Kaikkia otantoihin valittuja tiloja ei aina voitu valvoa, jos tila oli esimerkiksi lopettanut eläintenpidon. Koska säädösrühmäotoksen tiloilla tehtiin aina kaikki relevantit valvonnat sen mukaan mitä eläimiä tiloilla oli, on suoritettujen valvontojen yhteismäärä suurempi kuin valvottujen tilojen yhteismäärä.

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Täydentävien ehtojen tulokset on koottu Eliten tiedoista (eläinvalvonnat) ja Tukisoveluksen tiedoista (rehuvalvonta ja kasvisuojeluaineiden valvonta) 24.4.2013. Mavi vastaa lopullisten valvontatulosten raportoinnista komissiolle. Määräaika tulosten raportoinnille on 15.7.2013.

Taulukoissa 3.1 ja 3.2 on esitetty otannassa olleiden tilojen (vähintään 1 %:n otos tukea saavista tiloista) osalta toteutuneiden valvontojen määrät sekä ehdotetut seuraamukset tilojen saamiin tukiin valvontasektoreittain. Tuloksissa ei ole huomioitu sitä, ovatko valvotut tilat olleet tuensaajia vuonna 2012.

Taulukko 3.1.a Eläinvalvonnat otantatiloilla (elintarvikkeiden toimintakokonaisuus)

Seuraamusprosentit	Maidontuotantotilojen hygienia	Munantuotantotilojen hygienia	Kielletyt aineet ja eläinlääkkejäämät	Lääkityskirjanpito
*Tulos	106	12	204	223
0 %	8	-	-	-
1 %	2	-	-	5
3 %	3	-	-	1
5 %	-	-	-	-
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-	-
Tiloja**, joilla laiminlyöntejä yhteensä, kpl	13	0	0	6
Tiloja**, joilla laiminlyöntejä yhteensä, %	12	0	0	3
Tiloja**, joilla tukiseuraamuksia yhteensä, %	5	0	0	3

* Niiden tilojen määrä, joille on ehdotettu sanktiota + niiden tilojen määrä, joilla valvonnan tulos on ”kunnossa”

**Tilojen määrä sektoreittain (samalla tilalla on voitu tehdä useamman sektorin valvontoja)

Taulukko 3.1.b Eläinvalvonnat otantatiloilla (eläinten hyvinvointi, salmonellavalvonta, TSE-valvonta).

Seuraamusprosentit	Siipikarja-tilojen salmonellavalvonta	TSE-vaatimukset tuonnissa/viennissä	Eläinten hyvinvointi (naudat yli 6 kk)	Eläinten hyvinvointi (vasikat alle 6 kk)	Eläinten hyvinvointi (siat)	Eläinten hyvinvointi (munintakanalat)	Eläinten hyvinvointi (lampaat)	Eläinten hyvinvointi (vuohet)	Eläinten hyvinvointi (muut tuotantoeläimet)
*Tulos	18	3	174	153	31	24	36	11	19
0 %	1	-	3	8	1	1	-	1	-
1 %	-	-	0	1	-	2	-	-	-
3 %	1	-	10	15	4	-	1	-	-
5 %	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tiloja, joilla laiminlyöntejä yhteensä	2	-	16	24	5	3	1	1	-
Tiloja**, joilla laiminlyöntejä yhteensä, %	11	0	9	16	16	13	3	9	0
Tiloja**, joilla tukiseuraamuksia yhteensä, %	6	0	7	10	13	8	3	0	0

* Niiden tilojen määrä, joille on ehdotettu sanktiota + niiden tilojen määrä, joilla valvonnan tulos on "kunnonssa"

**Tilojen määrä sektoreittain (samalla tilalla on voitu tehdä useamman sektorin valvontoja)

Taulukko 3.2. Rehuvalvonta ja kasvinsuojeluaineiden valvonta otantatiloilla.

Seuraamusprosentit	Kasvinsuojeluaineet	Rehut (TSE)	Rehut (SMR 11)
*Tulos	595	249	252
0 %		1	1
1 %	1		
3 %	1		
5 %	1		
Tahallinen laiminlyönti	-	-	-
Tiloja, joilla laiminlyöntejä yhteensä	3	1	1

* Niiden tilojen määrä, joille on ehdotettu sanktiota + niiden tilojen määrä, joilla valvonnan tulos on "kunnonssa"

Taulukossa 4 on esitetty laajennuksen kautta valvontaan tulleiden tilojen valvontamäärät ja ehdotetut seuraamukset tilojen saamiin tukiin valvontasektoreittain. Taulukossa ei ole huomioitu sitä, ovatko valvotut tilat olleet tuensaajia vuonna 2012.

Taulukko 4. Eläinvalvonnat, rehuvalvonta ja kasvinsuojeluaineiden valvonta laajennustiloilla.

Seuraamusprosentit	Maidontuotantotilojen hygieniä 34 tilaa	Siiplikarjatilojen salmonella-valvonta tilaa	Lääkityskirjanpito	Eläinten hyvinvointi (naudat yli 6 kk) tilaa	Eläinten hyvinvointi (vasikat alle 6 kk) tilaa	Eläinten hyvinvointi (siat) tilaa	Eläinten hyvinvointi (munintakanalat) tilaa	Eläinten hyvinvointi (lampaat) tilaa	Eläinten hyvinvointi (vuohet) tilaa	Eläinten hyvinvointi (muut tuotantoeläimet) tilaa
0 %	4	-	-	18	14	4	-	1	-	-
1 %	4	-	1	13	8	1	-	1	1	2
3 %	15	2	4	54	46	10	2	5	-	1
5 %	10	0	1	43	30	1	1	3	1	1

Tahallinen laiminlyönti	-	-	-	10	8	1	-	-	-	-
Tiloja, joilla laiminlyöntejä yhteensä	33	2	6	138	106	17	3	10	2	4

Rehuja tai TSE-vaatimuksia tuonnissa ja viennissä, kasvinsuojeluaineiden jäämännäytteitä, kiellettyjä aineita ja eläinlääkejäämiä, munantuotantotilojen hygieniää sekä eläintaudeista ilmoittamista ei valvottu laajennusten kautta, koska epäilytapauksia ei havaittu.

Taulukossa 5 on esitetty otannassa olleille tiloille eläinten merkinnän ja rekisteröinnin laiminlyönneistä ehdotetut seuraamukset tukiin (vähintään 3 %:n otos koko Suomen tiloista) Manner-Suomessa (MS) ja Ahvenanmaalla (AM). Taulukossa ei ole huomioitu sitä, ovatko valvotut tilat olleet tuensaajia vuonna 2012. Tiedot on saatu tukisovelluksesta 25.3.2013.

Taulukko 5. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin täydentävien ehtojen seuraamukset otantatiloilla.

	Laiminlyönti 0		Laiminlyönti 1		Laiminlyönti 3		Laiminlyönti 5		Kaikki yht.
	%		%		%		%		
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm
Naudat	28	6,2 %	24	5,4 %	16	3,6 %	14	3,1 %	82
Siat	6	9,4 %	1	1,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %	7
Lampaat ja vuohet	0	0,0 %	2	3,6 %	5	9,1 %	1	1,8 %	8
Yhteensä	34	6,0 %	27	4,8 %	21	3,7 %	15	2,6 %	97

Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnassa toistuvia lainsäädännön noudattamatta jättämissä todettiin 12 valvotulla tilalla. Laajennusten kautta tuli täydentävissä ehdoissa valvottavaksi lisäksi 214 tilaa (nautatiloja 161, sikatiloja 14 sekä lammas & vuohitiloja 39, tilanne 25.3.2013). Tahallisia lainsäädännön noudattamatta jättämissä ei 25.3.2012 saadun raportin perusteella valvonnoissa todettu.

3.2 Puutteiden analyysi

Laiminlyöntien tarkempi analyysi on tehty kunkin valvontasektorin omassa luvussa.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Täydentävien ehtojen auditointeja ei tehty.

Komissio suoritti täydentävien ehtojen tarkastuksen Suomessa 11.-15.6.2012. Komission toimitti tarkastushavaintonsa Suomen viranomaisille syyskuussa.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Viljelijä saa lainsäädännön lisäksi tietoa täydentävien ehtojen kokonaisuudesta Mavin vuosittain julkaisemasta hakuoppaasta, johon Evira tekee oman liitteensä koskien täydentävien ehtojen valvontaa. Viljelijöitä varten tehdään myös täydentävistä ehdoista oma opas, jota päivitetään tarvittaessa. Mavi järjestää lisäksi vuosittain koulutuksia viljelijöille, joihin Evira on osallistunut. Lisäksi viljelijöillä on mahdollisuus saada maksullista, mutta tuettua neuvontaa täydentävistä ehdoista tilaneuvontajärjestelmän kautta.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Täydentävien ehtojen laiminlyönneistä seuraa viljelijöille tukiseuraamuksia (katso kohta 3.1. ehdotetuista sanktioprosenteista).

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Täydentävien ehtojen valvontaan tehtiin muutama lisäys komission kesäkuisen tarkastuksen havaintojen perusteella. Kaikille valvontasektoreille laadittiin kirjalliset valvontaohjeet ja –lomakkeet. Lisäksi valvojien käytössä oli Eviran yleisohje täydentävien ehtojen valvonnasta ja Eliten käyttöohje. Tulosten tallentamista varten käytössä oli kolme eri ATK-sovellusta.

Valvonnan yksityiskohtiin liittyvistä kysymyksistä keskusteltiin mm. eläinlääkäreiden ja Eviran välisen yhteistyöryhmän kokouksissa, läänineläinlääkäripäivillä sekä muissa eri valvontasektoreita koskevissa koulutustilaisuuksissa. Lisäksi neuvontaa annettiin myös suoraan puhelimitse ja sähköpostitse.

Taulukko 7. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2009	2010	2011	2012
Ohjeet toimijoille				
- päivitytetyt, kpl				
- uudet, kpl		1		
Ohjeet viranomaisille				
- päivitetyt, kpl	8	7	9	9
- uudet, kpl		1		

6 VALVONNAN RESURSSIT

ELY- keskuksissa eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaan käytettiin yhteensä 1709 htv:tä, eli 6,81 htv:ta. Aluehallintovirastoista vastaavia lukuja ei ole saatavilla. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan johtopäätöksiä, sekä täydentävien ehtojen arvioita teki aluehallintovirastoissa n. 15 henkilöä ympäri Suomen.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN

Komission tarkastuksen seurauksena täydentävien ehtojen eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tapahtumailmoitusten valvontaa tehostettiin vuodesta 2013 alkaen. Komission havaintojen vuoksi rehu- ja elintarvikehygieniavalvonnan laajentamista kasvintuotantotiloille selvitetään.

Vuoden 2013 aikana päätetään EU:n tulevan rahoituskauden lainsäädännöstä, jolla voi olla vaikutusta täydentävien ehtojen valvontaan tulevina vuosina.